

نظر کارشناسان در باره سن زوج ها؛ وقتی سن در زندگی مشترک رنگ می بازد

ازدواج یک پیوند مقدس و مبارک است و وقتی زوجی به یکدیگر علاقه مند شوند...

ازدواج یک پیوند مقدس و مبارک است و وقتی زوجی به یکدیگر علاقه مند شوند ممکن است در انتخاب همسر خیلی از موضوعات عرفی جامعه از جمله سن همسر را نادیده بگیرند که این موضوع از دیدگاه کارشناسان نمی تواند خللی بر روند یک زندگی پایدار برجای گذارد.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از ایرنا، برای انتخاب همسر، معیارها و شاخص های متعددی در جامعه ما وجود دارد که ایمان و تقوا، اصالت و نجات خانوادگی و همسطح بودن زوج ها از جمله این موارد است، اما در سال ها و دهه های اخیر یک اتفاق دیگر در پیوند زناشویی رخ داد و آن اختلاف سنی زوج ها بوده است. بسیاری از کارشناسان، وقوع این پدیده را در جامعه نگران کننده ندانستند و از خانواده ها می خواهند اختلاف سنی را به عنوان معیار ازدواج فرزندان خود در نظر نگیرند.

اکنون بسیاری از زوج هایی که با یکدیگر اختلاف سنی دارند از زندگی خود راضی هستند اما ممکن است در برخی موارد، اختلاف سنی زیاد زمینه بروز مشکلاتی در زندگی مشترک را فراهم کند؛ بنابراین اختلاف سنی اندک افراد نمی تواند در استحکام یک زندگی نقش تعیین کننده ای داشته باشد.

م.م زنی 38 ساله که همسرش سه سال از او کوچکتر است؛ می گوید 11 سال است که زندگی مشترک خوبی دارم و با وجود اینکه همسر من کوچکتر است اما این موضوع در زندگی مشترک ما تاثیرگذار نبوده و فکر می کنم تربیت خانوادگی و شغل همسر در رفتارهای او تاثیر زیادی دارد.

س.م نیز می گوید: با پسری آشنا شدم و قول و قرار ازدواج گذاشتیم ولی زمانی که برای خواستگاری آمد و مادرش متوجه شد که پسرش از من کوچکتر است، علی رغم اینکه مرا پسندیده بودند، مخالفت شدیدی کرد و متأسفانه نتوانستیم به هم برسیم.

** متوسط فاصله سنی بین زن و شوهر 4 سال است

رسول صادقی، عضو هیات علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران و معاون پژوهشی موسسه مطالعات جمعیتی کشور درباره فاصله سنی بین زن و شوهر گفت: در گذشته مردان 10 سال بزرگتر از زنان بودند ولی این الگو در اثر تغییرات ساختاری و فرهنگی و ورود زنان به حوزه عمومی از جمله آموزش و بازار کار، تغییر یافت و بطور متوسط به 4 سال رسیده است. وی ادامه داد: الگوی همسان همسری سنی، یعنی زن و شوهر همسن و سال، افزایش یافته و به حدود 12 درصد کل ازدواج های رخ داده می رسد.

صادقی با بیان اینکه در الگوی سنتی ساختار سنی ازدواج، ازدواج با زن بزرگتر پدیده نادری است، گفت: طبق آمار، در 10 درصد کل ازدواج ها، زن از شوهر بزرگتر است.

وی اضافه کرد: هرچند در این ازدواج ها عمدتاً زن یک یا دو سال بزرگتر از شوهر هست، حدود 3 درصد زن 3-4 سال از مرد بزرگتر است و 5.2 درصد زن 5 سال و بیشتر از شوهر بزرگتر است. از اینرو، تنها کمتر از 3 درصد ازدواج ها زن 5 سال و بیشتر از شوهر بزرگتر هست.

** زوج مناسب

صادقی با اشاره به دشواری دسترسی به زوج مناسب در زمان ازدواج، گفت: در جوامعی که ساختار جمعیتی جوان دارند و هرم سنی آنها مثلثی شکل است، ازدواج افراد از دو گروه متفاوت که تعداد جمعیتشان یکسان نیست، سبب می شود عده ای مجرد باقی بمانند و فرصت دستیابی به زوج مناسب را از دست بدهند.

معاون پژوهشی موسسه مطالعات جمعیتی کشور افزود: در حال حاضر، دختران متولد شده دهه انفجار مولید یعنی 65-1355 به سن ازدواج رسیده اند و با توجه به تحولات جمعیتی ایران، مرگ و میر بیشتر مردان (به دلیل جنگ، تصادفات و...) و شرایط بحران بیکاری، فشار و مزیقه ازدواج را در حادثترین شکل تجربه می کنند.

****میزان ازدواج در روستاها**

وی ازدواج در مناطق روستایی را بحرانی تر دانست و گفت: حالت بحرانی این قضیه در نقاط روستایی ایران اتفاق افتاده است، زیرا علاوه بر عوامل مذکور، مهاجرت جوانان پسر روستایی به شهر و ازدواج آنها در شهر برحاً شدن مضیقه ازدواج در نقاط روستایی افزوده و همچنین تأثیرات روانی و اجتماعی عدم ازدواج در مناطق روستایی به علت بافت سنتی و روابط چهره به چهره بیش از نقاط شهری است.

صادقی اظهار کرد: سهم زنان در آموزش عالی به بیش از 60 درصد افزایش یافته و در سال های اخیر نابرابری جنسی در این حوزه به نفع زنان است؛ بدین ترتیب برای دختران تحصیل کرده همسر مناسب تحصیل کرده کمتر است و در نتیجه عده ای با مردان با تحصیلات پایین تر و با سن کوچکتر ازدواج می کنند.

****واژه «آزادی» الگوی انتخاب همسر را دگرگون کرده است**

عضو هیات علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران اظهار کرد: نظام تاریخی ازدواج در جامعه ایران، عمدتاً توسط والدین و شبکه خویشاوندی ترتیب می یافت و الگوی همسرگزینی از قدیم با محوریت خانواده بود.

وی ادامه داد: در گذشته، مردان و زنان مجرد از نظر اجتماعی تحت فشار بودند تا زودتر ازدواج کنند و پیدا کردن همسر مناسب برای فرزندان در سن ازدواج، و ترتیب دادن یک ازدواج شایسته برای آنان وظیفه خانواده بشمار می رفت. به همین خاطر، فرصت کافی برای انتخاب آزادانه و مستقل همسر آینده وجود نداشت.

صادقی اظهار کرد: با توجه به وابستگی متقابل اقتصادی و اجتماعی نسل ها و خویشاوندان در گذشته، پیوند ازدواج تنها دو فرد را به هم مرتبط نمی کرد، بلکه دو دودمان را به یکدیگر مرتبط می نمود و از این رو موضوعی فراتر از آن چیزی بود که به طور کامل به اختیار فرد نهاده شود.

این جمعیت شناس گفت: مادر بزرگ ها عموماً چنین ابراز می کنند که تا قبل از عروسی، به درستی نمی دانستند که ازدواج یعنی چه و تنها چیزی که انتظار داشتند، پوشیدن لباس نو و گردن بند و برگزاری مراسم بود ولی نسل های جدید کاملاً متفاوت از نسل های پیش هستند، به طوری که فرآیندی از فردگرایی، به تدریج در میان جوانان و مخصوصاً زنان، آغاز شده و واژه «آزادی» در بحث ازدواج راه پیدا کرده است که به معنای تلویحی تمایل روزافزون به استقلال بیشتر در زمینه انتخاب همسر و همسرگزینی است.

****برتری مالی دختران عامل مهمی در ازدواج زنان با مردان کوچکتر**

صادقی تأکید کرد: در الگوی ازدواج همسان همسری سنی، نباید از اثرات عشق و علاقه دو نفر به یکدیگر، که در هر ازدواجی به تناسب وجود دارد، غافل ماند.

وی تصریح کرد: رواج یافتن ازدواج زنان با مردان کوچکتر متأثر از پدیده همسان همسری تحصیلی و ازدواج های دانشجویی و همکار می تواند باشد؛ چرا که با افزایش سطح تحصیلات زنان تفاوت های سنی هنگام ازدواج کاهش می یابد و بحران بیکاری مردان و در مقابل اشتغال زنان و وضعیت برتر مالی و اقتصادی دختران در این الگوی ازدواج بی تأثیر نیست.

****شکاف سنی**

معاون پژوهشی موسسه مطالعات جمعیتی کشور در خصوص مسئله بودن یا نبودن الگوی ازدواجی زن بزرگتر گفت: در این الگوی ازدواجی، اگر فاصله و شکاف سنی بیشتر از 5 سال باشد؛ یعنی زن هنگام ازدواج 5 سال یا بیشتر بزرگتر از شوهر باشد، می تواند آسیب زا شود.

صادقی افزود: البته شواهدی علمی و آماری در خصوص اثرگذاری فاصله و شکاف سنی ضعیف است و این عامل، اثرات ناچیزی در ناپایداری خانواده و طلاق است.

این جمعیت شناس تأکید کرد: ناهنجار بودن و پذیرفته نشدن این ازدواج ها در جامعه و بویژه توسط خانواده ها شاید مهمترین بعد مسئله زای این الگوی ازدواجی است. از این رو، مسئله الگوی ازدواج زن بزرگتر به عنوان یک برساخت اجتماعی است. زیرا ریشه در عملکرد ساختارهای نهادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه دارد.

**** اصل قضیه، ماهیت وجودی ازدواج است**

مجید صفاری نیا روانشناس اجتماعی و مدرس دانشگاه با تأکید بر اینکه اصل قضیه ماهیت وجودی ازدواج است، گفت: مهم این است ازدواج آسان ترویج یابد و افراد به تشکیل خانواده توصیه شوند تا زندگی خانوادگی داشته باشند و از این جهت احساس رضایت قلبی و خوشبختی را تجربه کنند.

وی تصریح کرد: اصل ازدواج است و موضوع بزرگتر و کوچکتر بودن با تفاوت های تا 5 سال خیلی تاثیرگذار نیست و به نظر نمی رسد که از نظر روانشناختی، اختلاف سنی مشکل ساز باشد.

صفاری نیا تأکید کرد: اختلاف سنی پدیده نگران کننده ای نیست و آنچه که باید مورد توجه قرار گیرد این است که افراد قصد ازدواج ندارند و ازدواج ها با تاخیر اتفاق می افتد لذا باید در جهت ترویج ازدواج بهنگام اقدامات و سازوکارهای لازم فراهم شود.

**** بلوغ عاطفی مهمترین موضوع در انتخاب همسر**
صفاری نیا اظهار کرد: موضوعی که از نظر روانشناختی مهم است، بلوغ عاطفی زوجین هنگام انتخاب و تصمیم گیری برای ازدواج است.

وی اضافه کرد: ممکن است جوان 20 ساله ای که هنوز به بلوغ عاطفی نرسیده، با خانم 34 ساله ای ازدواج کند که احتمالاً او نیز به بلوغ لازم نرسیده؛ چراکه فرد نابالغی را برای زندگی انتخاب کرده است.

صفاری نیا افزود: این نوع انتخاب، ماهیتاً بیمار گونه است؛ بدین معنا که این دو نفر در هر شرایطی هر نوع انتخابی که انجام دهند، به دلیل فقدان بلوغ عاطفی و پختگی لازم، بازهم به درد سر می افتند و این افراد چه باهم و چه غیر با هم، افرادی با ریسک های بالا محسوب می شوند.

این روانشناس اجتماعی اظهار داشت: با وجود اینکه در فضای روانشناختی قواعد همسان گزینی مورد تاکید است و شباهت بین افراد و رگه های شخصیتی مهم تلقی می شود، اما گاهی تعارضاتی در افراد وجود دارد که خلاها را پر می کند. مثلاً ممکن است خانم با داشتن وضعیت مطلوب تر اقتصادی میزان رضایت همسر را افزایش دهد.

وی با بیان اینکه مسائل مالی و اشتغال مهمترین دغدغه جوانان است، افزود: امروزه خانم ها به دلیل تحصیلات بالا و اشتغال، از نظر اقتصادی مستقل هستند و شرایط مطلوبی دارند و از سویی دیگر نیز به واسطه اهمیت روزافزون خانم ها به لحاظ فضای اجتماعی و روانشناختی به ابعاد ظاهری و زیبایی، تفاوت های سنی خیلی مشهود نیست.

صفاری نیا اضافه کرد: همچنین با توجه به اینکه خانواده های جدید، هسته ای هستند و قصد تعدد فرزندان را ندارند و قرار نیست مادر خانواده تولد چندین فرزند را رقم بزند، لذا اختلاف سنی موضوع مهمی نیست.

****تصورات غالبی همیشه صحیح نیست**

صفاری نیا با اشاره به تصورات غالبی و مقاومت فرهنگی در پذیرش این نوع ازدواج ها گفت: ممکن است تصورات غالبی و فرهنگی ایجاد اختلال و آسیب کند اما تصورات غالبی را نمی توان پدیده درست و صحیح شناختی دانست. وی تصریح کرد: از نظر روانشناختی، با ممارست، مجاورت و مراودت موضوع اختلاف سنی برای خانواده هایشان و اطرافیان و در سطح اجتماع به تدریج کمرنگ می شود و خیلی غیر طبیعی به نظر نمی رسد.

**** تأخیر در ازدواج به معنای تجرد قطعی نیست**

در جامعه ایران ازدواج عمومیت دارد، هرچند با تأخیر اتفاق می افتد و طولانی تر شدن دوره تجرد به معنای تمایل جوانان به تجرد قطعی نیست؛ چرا که گرایش های اجتماعی، فرهنگی و دینی رایج در جامعه ایرانی، در جهت تشویق و حمایت شدید از ازدواج است.

بر اساس نتایج سرشماری 1390، حدود 40 درصد پسران و 26 درصد دختران تا 30 سالگی ازدواج نکرده اند. این در حالی است که، سه دهه قبل یعنی 1360، 18 درصد پسران و 4 درصد دختران تا 30 سالگی مجرد بوده اند.

همچنین، بر اساس مطالعات انجام گرفته، حدود 90 درصد جوانان معتقدند موقعیت ایده ال ازدواج برای پسران، بعد از اشتغال به کار و دارا بودن شرایط مالی مناسب می باشد و برای دختران حدود نیمی از جوانان مناسب ترین موقعیت ازدواج برای دختران را بعد از اتمام تحصیلات دانشگاهی و کسب استقلال اقتصادی بیان کرده اند که در واقع بیانگر نوعی تغییر ارزشی در جامعه و ظهور نقش های اجتماعی جدید برای زنان است.

**** انتظارات اجتماعی ازدواج**

واقعیت این است که در فرهنگ عمومی جامعه، انتظارات اجتماعی ازدواج برای جوانان نیرومند بوده و فشارهای اجتماعی متعددی بر جوانان وجود دارد تا پس از رسیدن به سنین مناسب، اقدام به ازدواج و تشکیل خانواده کنند.

فشارهای اجتماعی ناشی از ارزش ها و هنجارهای فرهنگی جامعه همواره برای دختران بیش از پسران است و از سویی دیگر، در طول دهه های اخیر، هنجارها، ارزش ها، باورها و عقاید افراد در مورد ازدواج و خانواده نیز تغییر یافته و ذهنیت ها و ایده آل های افراد در مورد طولانی تر شدن دوران تجرد، سن مناسب برای ازدواج، نحوه انتخاب همسر، همسرگزینی از میان خویشاوندان متفاوت با قبل است.

در این شرایط (پارادوکس مطلوبیت ازدواج و تأخیر در ازدواج در جامعه ایران) دختران که در سن بالا قرار دارند اما همچنان ازدواج نزدشان مطلوب است و برای فرار از داغ ننگ تجرد دختران در سنین بالا با مردان کوچکتر از خود نیز ازدواج می کنند.

اما سوالی که مطرح می شود این است که چرا ازدواج های همسن و سال و همچنین ازدواج های زن بزرگتر افزایش یافته و به حدود یک چهارم ازدواج ها رسیده است.

ازدواج به عنوان مبنای شکل گیری نهاد خانواده، مناسب گذار افراد از جوانی به بزرگسالی و مهمترین واقعه در زندگی فردی همواره در افکار عمومی جامعه مورد توجه و تاکید بوده و هست و یکی از مهمترین پدیده های اجتماعی، فرهنگی و زیستی

است که هم متأثر از تحولات جامعه و هم تأثیرگذار بر آن است. به نظر می‌رسد که موضع ازدواج خانم‌ها با آقایان همسن یا کوچکتر، از منظر جمعیت شناختی به دلیل ساختار جوان جمعیت کشور ما، تحصیلات بالای بانوان و وضعیت بازار کار آقایان موضوعی طبیعی است و از منظر روانشناختی نیز بلوغ عاطفی زوجین در موقع ازدواج مهم است. لذا جا دارد تا خانواده‌ها نیز بمنظور ترویج ازدواج، در پذیرش این پدیده اجتماعی مقاومت نداشته باشند و اختلاف سنی ناچیز را ملاک انتخاب همسر برای فرزندان خود قرار ندهند.